

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร Innovative Leadership of College Administrators Affecting the Being of Learning Organization of Colleges in Bangkok under the Office of Vocational Education Commission

สุจิตรา เกิดผล¹ สุทธิวรรณ ตันติโรจนาวงศ์² และศจี จิระโร³
Suchittra Koetphon¹ Suttiwan Tuntirojanawong² Sajee Jiraro³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช นนทบุรี 11120

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช นนทบุรี 11120

E-mail : sujeedta@gmail.com

Received: 2023-04-18 Revised: 2023-09-19 Accepted: 2023-09-29

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (2) องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ (4) วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 279 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศนวัตกรรม และการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (2) องค์การแห่งการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ การสร้างพลวัตในการเรียนรู้ การให้อำนาจแก่สมาชิกในองค์การ การปฏิรูปองค์การสู่ความเป็นเลิศในการเรียนรู้ การจัดการกับองค์ความรู้ และด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และ (4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเรียงตามลำดับ ดังนี้ การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม และการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 79.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม องค์การแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

The research objectives were to (1) study the innovative leadership of college administrators, (2) explore the learning organization of colleges, (3) analyze the relationship between innovative leadership of college administrators and learning organization of colleges; and, (4) analyze the innovative leadership of college administrators affecting the being of learning organization of the Colleges in Bangkok under the Office of Vocational Education Commission. The research sample comprised 279 college teachers in Bangkok under the Office of Vocational Education Commission. The instrument used was a questionnaire. Statistics used in data analysis were the mean, standard deviation, Pearson's product- moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The findings were: (1) the overall of learning organization of school administrators were rated at the high level with the highest to the lowest average as follows: supporting innovation, having a changing vision, innovation networking, creating an innovation atmosphere, and having innovative thinking skills; (2) the overall of learning organization of colleges were rated at the high level with the highest to the lowest average as follows: creating learning dynamics, empowering members of the organization, reforming the organization for excellence in learning, knowledge management, and application of information technology; (3) innovative leadership of college administrators related to learning organization of colleges were positively correlated at a high level; and; (4) innovative leadership of college administrators affected the being of learning organization of school were the following: supporting innovation, having a changing vision, innovation networking and having innovative thinking skills. All could be able to jointly predict the learning organization of colleges at 79.80 percent with a statistical significance at the .01 level.

Keywords : Innovative Leadership, Learning Organization, Colleges under the Office of Vocational Education Commission

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ก้าวเข้าสู่สังคมแห่งนวัตกรรมบวกกับภาวะชะลอตัวทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากผลกระทบการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไม่เพียงเป็นความท้าทายด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องปรับตัวให้ทันเพื่อความอยู่รอด แวดวงการศึกษาก็ต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น เพื่อนำสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกภายใน

องค์การ โดยใช้กระบวนการในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์การ มุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์และใช้สิ่งใหม่ ๆ ที่เพิ่มคุณค่าให้กับองค์การ อีกทั้งมีการพัฒนากลยุทธ์ขององค์การในด้านนวัตกรรมและใช้อำนาจแก่สมาชิกในการตัดสินใจที่เหมาะสม [1] ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารที่ผู้บริหารการศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเสริมสร้างนวัตกรรมประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การให้กำลังใจแก่บุคลากรในองค์การ 2) การจัดอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม 3) การสนับสนุนเสริมแรงให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) การจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอ 5) การกำหนดภาระงานที่เหมาะสม 6) การมีเสรีภาพ 7) ผลงานนวัตกรรมที่ทำหาย และ 8) การทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกัน [2] ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาภาวะผู้นำ 2) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 3) ความเข้าใจเชิงระบบ โดยคำนึงถึงเป้าหมายและภาระหน้าที่ขององค์การต้องศึกษาทำความเข้าใจและเชื่อมโยงตลอดจนการบูรณาการ (Integration) ทางความคิดอีกมาก เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจองค์การแห่งการเรียนรู้และวิธีที่จะสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ซึ่งหากสถานศึกษาส่วนใหญ่ต่างตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือองค์การต้องเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นและรวดเร็วกว่า การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ไปปฏิบัติอย่างที่เราจะต้องเข้าใจการพัฒนา ระบบย่อยที่สัมพันธ์กันทั้ง 5 ระบบ คือ การเรียนรู้ (learning subsystem) องค์การ (organization subsystem) คน (people subsystem) ความรู้ (knowledge subsystem) และเทคโนโลยี (technology subsystem) องค์ประกอบทั้ง 5 ระบบย่อยนี้เองที่จำเป็นต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องขององค์การและเป็นรูปธรรมอันจะนำมาซึ่งความสำเร็จขององค์การ แต่องค์การมากมายพยายามหาวิธีสำเร็จรูป โดยการให้ความสนใจกับองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้เพียง 1 – 2 องค์ประกอบ เช่น การแสวงหาทักษะใหม่ ๆ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งผลก็คือไม่สามารถนำพาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง [3] แนวทางการพัฒนาแรงงานคุณภาพ อาชีวศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนและพัฒนากำลังคนเป้าหมาย โดยมีความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการพัฒนาทักษะแรงงานที่ตรงตามความต้องการของตลาด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ [4] โดยมาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของการจัดการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ที่จัดการศึกษาโดยบูรณาการองค์ความรู้แบบสะเต็มศึกษา ยังมีค่าต่ำกว่าเป้าหมายกำหนด คือ ค่าเป้าหมายร้อยละ 60 แต่ผลการดำเนินงานร้อยละ 57.34 อีกทั้งผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ ค่าเป้าหมายร้อยละ 20 แต่ผลการดำเนินงานได้เพียงร้อยละ 0.50 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย [5] แสดงถึงการ

สร้างองค์ความรู้ด้านงานวิจัย นวัตกรรมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังไม่ถูกเผยแพร่และยอมรับจากบุคคลและหน่วยงานภายนอกในระดับนานาชาติ สถานศึกษาจึงต้องเร่งสร้างความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน สถาบันการอาชีวศึกษา และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในการจัดการศึกษา การจัดทรัพยากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การบริการทางวิชาการและวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนและคนในชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ [6] จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเพิ่มขีดความสามารถให้ตรงกับความต้องการตลาดแรงงานให้มีเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการอาชีวศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
- 2.2 เพื่อศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
- 2.4 เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร
- 3.2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

- 4.1 ประชากร ได้แก่ ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถานศึกษาปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,011 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเครซีและมอร์แกน [7] ได้จำนวน 279 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มสถานศึกษาแบบชั้นภูมิ (stratified Random Sampling) โดยทำการแบ่งสถานศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยลักษณะแบ่งชั้น (stratum) ได้แก่ กลุ่มสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มสถานศึกษาขนาดกลาง และ

กลุ่มสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยกำหนดขนาดตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยตามสัดส่วน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sampling Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ (Checklists Questionnaires) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

โดยนำแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ไปวิเคราะห์ความตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แปลผลว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูปฏิบัติหน้าที่การสอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป พบว่า ข้อคำถามของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สำนักงานอาชีวศึกษา กรุงเทพฯ ให้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล โดยได้แนบลิงค์และ QR code ในการตอบแบบสอบถามโดยใช้ Google Form โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) วิเคราะห์โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.14	0.51	มาก
การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.89	0.54	มาก
การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม	4.18	0.62	มาก
การสร้างบรรยากาศนวัตกรรม	3.91	0.60	มาก
การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม	4.14	0.63	มาก
รวม	4.05	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้งภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ
มากทุกรายการ โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม การ
มีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศนวัตกรรม และ
การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

องค์การแห่งการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การสร้างพลวัตในการเรียนรู้	4.24	0.55	มาก
การปฏิรูปองค์การสู่ความเป็นเลิศในการเรียนรู้	4.12	0.62	มาก
การให้อำนาจแก่สมาชิกในองค์การ	4.18	0.63	มาก
การจัดการกับองค์ความรู้	4.10	0.69	มาก
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.08	0.74	มาก
รวม	4.14	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสร้างพลวัตในการเรียนรู้ ด้านการให้อำนาจแก่สมาชิกในองค์กร ด้านการปฏิรูปองค์การสู่ความเป็นเลิศในการเรียนรู้ ด้านการจัดการกับองค์ความรู้ และด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (X)	องค์การแห่งการเรียนรู้ (Y)
การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1)	0.792**
การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (X_2)	0.260**
การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม (X_3)	0.818**
การสร้างบรรยากาศนวัตกรรม (X_4)	0.406**
การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (X_5)	0.771**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง 3 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ส่วนความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอีก 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างบรรยากาศนวัตกรรม และการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยวิธี Stepwise

ตัวแปรต้น	R	R ²	Adjusted R ²	Std. error	F	p
(X_3)	.818 ^a	.669	.667	.35327	558.928	.000 ^b
(X_3) (X_1)	.868 ^b	.753	.751	.30569	420.214	.000 ^c
(X_3) (X_1) (X_5)	.888 ^c	.789	.787	.28276	343.284	.000 ^d
(X_3) (X_1) (X_5) (X_2)	.893 ^d	.798	.795	.27759	269.980	.000 ^e

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้ร้อยละ 79.80 ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอยระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม (X_3) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1) การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (X_5) และการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (X_2)

6. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป และอภิปรายผล จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

6.1.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ได้ให้การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม มีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างบรรยากาศ การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม และการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม สามารถขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา ตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้แก่ 1) ประชาชนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) และ 5) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต และบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนอมวรรณ ช่างทอง [8] ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนและให้กำลังใจบุคลากร

6.1.2 ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีผู้บริหารเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ ให้ความสำคัญของการเรียนรู้

ต่อเนื่องของบุคลากรทุกคนว่ามีความจำเป็นต่อองค์กร สนับสนุน และคาดหวังให้บุคลากรเรียนรู้ และการพัฒนาของตนเอง การบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้อง กับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และสอดคล้องกับ ขวัญตา วงศ์ไชยรัตน์กุล [9] วิจัยการพัฒนาแนวทางองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 31 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ด้านความรู้แห่งตน 7 ตัวบ่งชี้ ด้านการมีแบบแผนความคิดอ่าน 5 ตัวบ่งชี้ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 9 ตัวบ่งชี้ ด้านการเรียนรู้ของทีม 6 ตัวบ่งชี้และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ 4 ตัวบ่งชี้

6.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การ แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .798$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มี 3 ด้าน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือ ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง และด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง แสดงให้เห็นว่า ถ้าระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ระดับองค์การ แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา กับบุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย เน้นการสร้างนวัตกรรมสู่ความสำเร็จ ให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน มีความตื่นตัวอยู่เสมอ สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลง อย่างรอบด้าน ยอมรับและเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษา ในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของพิพัฒน์พงษ์ หมวกไธสง [10] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารการศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีความสัมพันธ์โดยภาพรวม ทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r=0.674$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความ สัมพันธ์สูงสุด คือด้านกระตุ้นชาวปัญญา ($r=0.648$)

6.1.4 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง จะส่งผลต่อ องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับภิญญาพัชญ์ หนองหาญ [11] ได้ทำการศึกษาดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษา

เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการประสานงานและดำเนินงานทั้งในส่วนของแผนงาน โครงการอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีและองค์ความรู้ ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ จำนวน 2 แผนงานหลัก ประกอบด้วยแผนการส่งเสริมการวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีและองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ และแผนการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีและองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษาซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และผลการศึกษาวิจัยพบว่า โครงการส่งเสริมงานวิจัยพัฒนานโยบายและวิจัยองค์ความรู้และนวัตกรรม มีผลการดำเนินงานค่อนข้างน้อยกว่าโครงการอื่น ๆ ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการพัฒนาระบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ ดังนั้นการจะให้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม กล้าที่ปรับเปลี่ยนโดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ

สมพร ปานดำ [12] รูปแบบการจัดการศึกษาที่พร้อมสำหรับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่จะมีทักษะต่าง ๆ เพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตย่อมล้วนเกิดจากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เช่น ศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (Human Capital Excellence Center : HCEC) ของอาชีวศึกษา เป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนอาชีวศึกษายกกำลังสองเป็นตัวอย่างของการที่จะเกิดการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีวศึกษาที่จะเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ และการบริหารแบบบูรณาการด้านการศึกษาที่มีแนวทางการยกระดับโรงเรียน 3 แนวทางหลัก คือ 1) โรงเรียนคุณภาพชุมชนระดับประถมศึกษา 2) เพิ่มคุณภาพให้โรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) และ 3) ยกระดับคุณภาพให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสู่เมืองและโครงการห้องเรียนอาชีพ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถเชื่อมโยงวิชาการกับวิชาชีพได้ด้วยกัน เป็นส่วนสำคัญที่จะเกิดการบูรณาการการศึกษาอย่างเป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพและรวมทั้งการพัฒนาระดับสถานศึกษาอาชีวศึกษาจากระดับมาตรฐาน

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

6.2.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร แนวโน้มทิศทางการ

เปลี่ยนแปลงการศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมร่วมกับบุคลากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรกล้าเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาจากสภาพปัจจุบันไปสู่การสร้างนวัตกรรมในองค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

6.2.2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนการใช้ นวัตกรรมเป็นด้านที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี เงินงบประมาณ รับฟังข้อคิด เสนอแนะในการเลือกใช้นวัตกรรมหรือวิธีการทำงานรูปแบบใหม่ตามความต้องการจำเป็นของบุคลากร มีความเชื่อใจบุคลากรในองค์กร ให้ความสำคัญกับอิสระในการทำงาน และส่งเสริมการสร้าง นวัตกรรมในองค์กร การประเมินคุณภาพนวัตกรรมในสถานศึกษาได้อย่างอิสระ เพื่อพัฒนา องค์การไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้

6.2.3 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นและผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ด้วยการเล็ง เห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ โดยเน้นการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม ทางการศึกษา ส่งเสริมการจัดการความรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างงานวิจัย นวัตกรรม กระบวนการ กิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เช่น การใช้นวัตกรรมสร้างผลิตภัณฑ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ ร่วมกับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการเผยแพร่ผล และจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

6.2.4 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติได้ สามารถสื่อสารให้บุคลากรตระหนักถึงวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสร้างเป้าหมายการทำงานเดียวกัน อีกทั้งผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้กับครูและบุคลากร ทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จาก แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเอง

6.2.5 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ ๆ ในองค์กร มีการเสริมแรง ให้กำลังใจ และให้รางวัลกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ที่สามารถคิดค้นและสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ มีการสื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ผลงานวิจัย นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ใช้ในสถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Stefanie, U., Foerster, M., Marquardt, K., Golowko, N., Kompalla, A. & Hell, Ch., (2018). Digital Transformation and its Implications on Organizational Behavior. Journal of EU Research in Business, DOI : 10.5171/2018.340873. pp. 1-14.
- [2] กุลชลี จงเจริญ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. ประมวลสาระชุดวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [3] ไมเคิล เจ. มาร์ควอดท์. (2554). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. [Building the learning organization (3rd edition)] แปลโดย กานต์สุตา มาชะศิรินันท์. กรุงเทพมหานคร : เอ็กชเพอร์เน็ท. หน้า 55-67.
- [4] สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร.
- [5] สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา. (2565). รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร. หน้า 15-18.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร. หน้า 1-3.
- [7] Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. (30) (3). pp. 607-610.
- [8] ถนอมวรรณ ช่างทอง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษา ในอำเภอท่าชนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [9] ขวัญตา วงศ์ไชยรัตนกุล. (2558). แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยนาฏศิลป์เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [10] พิพัฒน์พงษ์ หมวกโธสง. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- [11] ภิญญาพัชญ์ หนองหาญ. (2565). การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560–2579 ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- [12] สมพร ปานดำ. (2564). การจัดการอาชีวศึกษาที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต. วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1. หน้า 9-22.